کاربرد مدل پرستاری پیلاو در پرستاری بالینی: یک مطالعه مرور سیستماتیک

فاطمه چراغی[1]، مهناز خطیبان[2]، سید رضا برزو[3]، پرستو حسینی[4]، سلام وطن‌دوست[5]*

۱- دانشیار، مرکز تحقیقات بیماری‌های مزمن (مراقبت در منزل)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.

۲- دانشیار، مرکز تحقیقات مراقبت مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.

۳- استادیار، مرکز تحقیقات بیماری‌های مزمن (مراقبت در منزل)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.

۴- کارشناس پرستاری، بیمارستان توحید، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران.

۵- دانشجوی دکتری پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران. (نویسنده مسئول)،

تلفن: ۰۹۱۲۹۳۴۲۵۷۷ ایمیل: vatandost1366@gmai.com

تاریخ دریافت: ۹۷/۳/۱۱ **تاریخ پذیرش:** ۹۷/۴/۱۱

چکیده

زمینه و هدف: ارتباط مؤثر بین پرستار و بیمار یکی از ارکان اساسی در پرستاری است. تئوری‌های پرستاری از جمله منابع راهنما در این زمینه می‌باشند. تئوری پیلائو یکی از تئوری‌های پرستاری در زمینه ارتباط پرستار-بیمار می‌باشد مطالعه حاضر با هدف مروری بر کاربرد تئوری پیلائو در پرستاری بالینی انجام شد

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مرور سیستماتیک با استفاده از کلیدواژه‌های تئوری بین فردی، تئوری پرستاری پیلائو، ارتباط پرستار- بیمار، پایگاه‌های اطلاعاتی Web of sciences، PubMed، Scopus، SID، Magiran و Irandoc در فاصله سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۷ جستجو شد. در جستجو اولیه، ۵۹۲ مقاله یافت شد که پس از بررسی معیارهای ورود به مطالعه ۹ مقاله مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج این مرور سیستماتیک تأثیر مثبت به‌کارگیری تئوری ارتباط بین فردی پیلائو را در کاهش استرس بیماران همودیالیزی، افزایش رضایت بیماران بستری در بخش مراقبت ویژه قلبی، کاهش اضطراب بیماران کاندید جراحی پیوند عروق کرونر، جلب اعتماد بیماران مورد خشونت جنسی یا عاطفی، ارتقای سلامتی زنان باردار، کاهش آسیب کودکان دارای والدین در زندان و همکاری بیماران در امر مراقبت نشان داد.

نتیجه‌گیری: تئوری پرستاری مطرح شده با پیامدهای مثبتی در محیط بالینی همراه بود لذا ارتقاء سطح آگاهی پرستاران از چنین مدلی و آموزش به‌کارگیری آن در امر مراقبت از بیماران ضروری می‌نماید.

واژه‌های کلیدی: تئوری بین فردی، تئوری پرستاری پیلائو، ارتباط پرستار- بیمار، مرور سیستماتیک

مقدمه

ارتباط حرفه‌ای به عنوان یک جزء حیاتی در تمام فعالیت پرستاران (پیشگیری، درمان، توانبخشی، آموزش و ارتقاء سلامت) نقش مهمی ایفاء می‌کند (۱، ۲). پرستاران جهت کسب موفقیت در کار خویش لازم است در دوران تحصیل آموزش روابط بین فردی و کاربرد آن در موقعیت‌های مختلف در پرستاری را دریافت کنند (۳، ۴). عدم برقراری ارتباط مناسب پرستار و بیمار باعث نارضایتی از سازمان، تنش و اضطراب در بیمار و پرستار و تأخیر در روند بهبودی بیمار می‌شوند. ارتباط مؤثر باعث اعتماد دوسویه بین بیمار و پرستار می‌شود. در صورتی که حس اعتماد شکل گیرد حتی در موقعیت‌های ناراحت‌کننده و آزاردهنده، بیمار امیدوارانه اعتقاد خواهد داشت که

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

پرستار می‌تواند بهترین عملکرد ممکن را ارائه دهد. نتایج مطالعات نشان می‌دهد بیمارانی که به پرستاران خود اعتماد بیشتری داشتند در مقایسه با سایر بیماران روند بهبودی سریع‌تری را تجربه کرده بودند، (۵، ۶). ارتباط مناسب پرستار و بیمار باعث احساس امید، رضایت، تبعیت بیشتر از درمان و در نهایت بهبود نتایج درمانی در بیمار می‌شود (۷). از سوی دیگر باعث همکاری بیشتر بیمار در بیان شرح‌حال دقیق‌تر از وضعیت خویش می‌شود (۸) که می‌تواند به کاهش احتمال اقدامات درمانی اشتباه کمک نماید (۹).

به دلیل اینکه انسان‌ها منحصربه‌فرد هستند ایده آل ترین راه برقراری ارتباط وجود ندارد ولی می‌توان با کسب دانش و مهارت‌هایی در این زمینه در جهت بهبود و ارتقا این مهم گام برداشت (۸). ازآنجایی‌که پرستاری یک نظام عملی مبتنی بر دانش حرفه‌ای است؛ ضروری است که پرستاران از دانش حرفه‌ای خود جهت توسعه و بهبود مهارت‌های خود در ارائه مراقبت‌های بالینی استفاده نمایند .در این راستا نظریه‌های ارائه‌شده توسط تئوریسین‌های پرستاری، می‌تواند مؤثر واقع شود (۱۰). نظریه ارتباط بین فردی پپلائو روی ارتباط بین پرستار و بیمار تمرکز دارد و پرستاری را رابطه‌ای انسانی با چهارچوب مشخص می‌داند (۸، ۱۱). وی ارتباط بین فردی را از عوامل مؤثر در افزایش درک و شناخت نیاز بیماران، مشکلات و انتظارات آن‌ها از روند کنترل بیماری و همچنین برانگیختن و درگیر ساختن مددجویان برای پذیرش مسئولیت و کمک به بهبودی، حفظ و ارتقای سلامت آن‌ها می‌داند (۱۲-۱۴). هدف پرستاری حرفه‌ای از نظر پپلائو (۱۹۵۲) کمک به بیمار در آگاهی یافتن و حل مشکلاتی است که با زندگی او تداخل دارد که این فرآیند شامل چهار مرحله آشنایی، شناسایی، بهره‌برداری و انحلال در ارتباط پرستار و بیمار می‌باشد (۱۵). مرحله آشنایی از نخستین ارتباط بیمار با پرستار آغاز می‌گردد، در این مرحله پرستار هویت خود را با ارائه نام، وضعیت حرفه‌ای و بیان هدف، ماهیت و زمان در دسترس برای بیمار، بیان می‌کند. در این مرحله، مشکل و زمینه‌های مشترک ارتباط میان پرستار و بیمار به ترتیب تعریف و شناسایی‌شده و در حقیقت اعتماد بیمار به پرستار آغاز می‌شود (۱۶). در مرحله شناسایی، متناسب‌ترین مراقبت‌های حرفه‌ای با توجه به نیازهای بیمار مشخص‌شده و بیمار، تعلق و همچنین احساس توانایی برخورد با مشکل را آغاز می‌کند. در مرحله بهره‌برداری به منظور حل مشکلات بیمار، از کمک‌ها و مداخلات حرفه‌ای بر اساس نیازها و منابع او استفاده می‌شود و پرستار به بیمار برای کسب استقلال کمک می‌کند.

در مرحله پایانی که خاتمه فرآیند ارتباط پرستار با بیمار است، ارزشیابی رسیدن به اهداف، مؤثر بودن مداخلات، خلاصه کردن و مروری بر فرآیند ارتباط، مشاهده تغییرات رفتاری و احساسی مددجو و درنهایت سودمندی فرآیند ارتباط بیمار و پرستار مشخص می‌شود (۳، ۱۷).

مرور مطالعات در زمینه به‌کارگیری تئوری پپلائو نشان‌دهنده مؤثر بودن این تئوری در ارتباط پرستار و بیماران مزمن (۱۸)، زنان باردار (۱۹) و کودکان (۲۰) می‌باشد. نتایج تحقیقات مبتنی بر پایه‌ی یک تئوری مهم‌ترین عامل تائید کننده کاربرد عملی یک تئوری در مرحله اجرا می‌باشد و هراندازه که نتایج تحقیقات نشان‌دهنده کاربرد و تأثیر مناسب یک تئوری باشند استفاده از آن تئوری در حرفه‌ی مربوطه می‌تواند بیشتر و وسیع‌تر باشد (۲). لذا با توجه به اینکه نتایج مطالعات یافته‌های متفاوتی را ذکر کرده بودند و لذا این مطالعه مروری با هدف شناسایی موارد به‌کارگیری این تئوری

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

در بالین یافت نشد ازاین‌رو مطالعه حاضر با هدف مروری بر کاربرد تئوری پپلائو در پرستاری انجام شد.

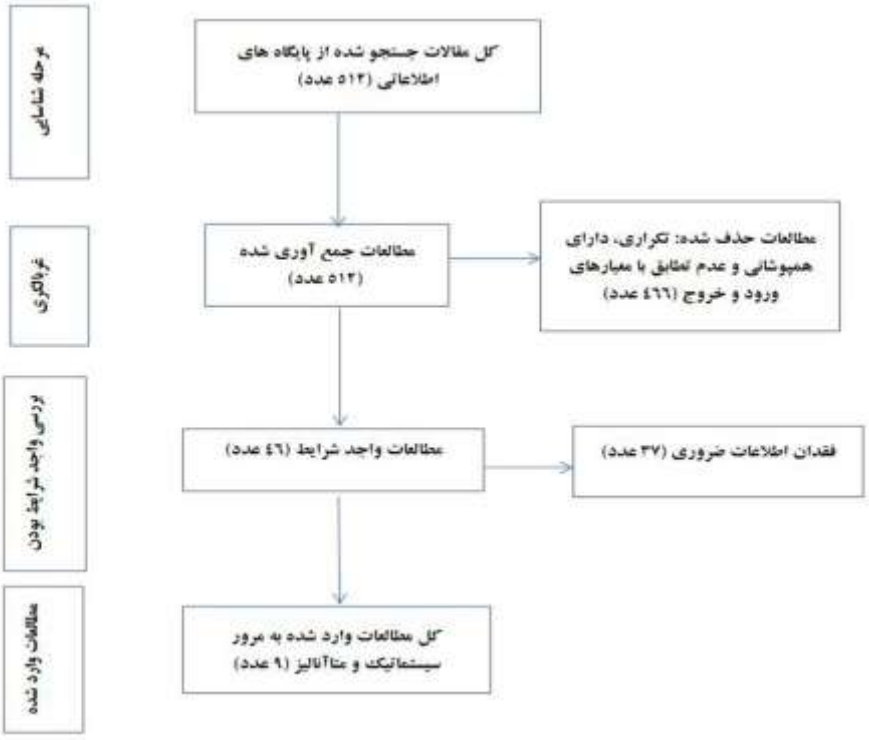
مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر به روش مرور سیستماتیک در پنج مرحله جستجوی متون، انتخاب متون، ارزشیابی داده‌ها، استخراج داده‌ها و طبقه‌بندی داده‌ها روی پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه به‌کارگیری تئوری پپلائو در پرستاری انجام شد (۲۱). در گام نخست پایگاه‌های Web of science، Pub med، Scopus و SID، Magi ran و Iran doc با کلیدواژه‌های interpersonal peplau theory, peplau nursing theory of peplau, systematic review, nurse- patient communication جستجو شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل انجام پژوهش در حوزه پرستاری، دسترسی به متن کامل مطالعه، چاپ مقاله به زبان فارسی یا انگلیسی از ژانویه ۲۰۰۷ تا اوت ۲۰۱۷. مقالات ابزارسازی، گزارش‌های کوتاه، تکراری بودن مقاله و عدم دسترسی به متن کامل مقاله معیارهای خروج از مطالعه بودند.

در جستجوی اولیه ۵۹۲ مقاله در کل پایگاه‌های فارسی و یافت شد و در مرحله نهایی ۹ مطالعه شامل ۳ مطالعه کارآزمایی بالینی، ۳ مطالعه نیمه تجربی و ۳ مطالعه کیفی گزارش شد. اعتبار مطالعات کارآزمایی بالینی با استفاده از چک‌لیست‌های معتبر شامل استانداردهای معتبر در گزارش مطالعات کارآزمایی بالینی که شامل (ذکر کارآزمایی بالینی در عنوان، خلاصه ساختارمند، زمینه و هدف، طراحی مداخله، شرکت‌کنندگان، مداخله، پیامدها، حجم نمونه، نوع تصادفی سازی، کور سازی، روش‌های آماری، دیاگرام مطالعه، اطلاعات‌پایه، تعداد آنالیز، محدودیت‌ها، تعمیم‌پذیری، تفسیر، کد ثبت، منابع مالی) (۲۲)، چک‌لیست گزارش شفاف ارزیابی طرح‌های غیر تصادفی جهت بررسی مطالعات نیمه تجربی که شامل ۲۰ آیتم (عنوان و خلاصه، زمینه، شرکت‌کنندگان، مداخله، هدف، پیامد، حجم نمونه، روش نمونه‌گیری، کور سازی، واحدهای آنالیزی، پیگیری شرکت‌کنندگان، مدت پیگیری، همسانی اولیه، پیامدها، آنالیزهای زیرگروه‌ها، نتایج غیرقابل‌انتظار، تفسیر، تعمیم‌پذیری، شواهد کلی) (۲۳) و چک‌لیست معیارهای یکپارچه برای گزارش تحقیق کیفی که شامل ۳ آیتم کلی مشخصات فردی (مصاحبه فردی/گروهی، مقطع تحصیلی، شغل، جنسیت، تجربه فردی، وجود یا عدم وجود ارتباط قبلی با شرکت‌کنندگان، آگاهی شرکت‌کنندگان از هدف تحقیق، مشخصه و علایق محقق)، طراحی مطالعه (روش مطالعه، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه، عدم تمایل به شرکت یا خروج از مطالعه، محل مصاحبه، وجود یا عدم وجود افراد دیگر حین مصاحبه، مشخصات نمونه‌ها، راهنمای مصاحبه، تکرار مصاحبه، ضبط مصاحبه، یادداشت در عرصه، مدت مصاحبه، اشباع داده‌ها، بازخورد به شرکت‌کنندگان)، آنالیز داده‌ها (تعداد کدها، توضیح کدها، تم‌های اصلی، نرم‌افزار، بازخورد از شرکت‌کنندگان، نقل‌قول، سازگاری داده‌ها، وضوح ساب تم‌ها، وضوح تم‌های اصلی) در مطالعات کیفی (۲۴) مورد بررسی قرار گرفت و سپس توسط دو محقق به صورت جداگانه نتایج با هم مقایسه شد و در صورت تضاد با محقق سوم بحث و مشورت شد. تقلیل، مقایسه و جمع‌بندی داده انجام شد و هیچ‌گونه تفسیری بر نتایج انجام نشد و سعی شد تا حد امکان عین عبارات به‌کاررفته توسط مؤلف در اصل مقالات استفاده شود. در نهایت ۹ مقاله شامل ۳ مقاله با زبان فارسی و ۶ مقاله با زبان انگلیسی وارد مطالعه شدند.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

نمودار ۱: فرآیند بررسی و انتخاب مقالات موردپژوهش بر مبنای نمودار PRISMA

یافته‌ها

از میان مقالات مورد بررسی،۶ مقاله (۶۶ درصد) به زبان انگلیسی (۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۵-۲۷) و ۳ مقاله (۳۴ درصد) در مجلات داخلی و به زبان فارسی (۲۸-۳۰) منتشر شده بودند. در رابطه با محیط پژوهش همه‌ی مطالعات خارجی در کشور آمریکا و مطالعات داخلی در شهرهای رفسنجان (۲۹)، شیراز (۱۶)، مشهد (۳۰) و ارومیه (۱۸) انجام‌شده بود. از نظر نوع مطالعه ۳ مطالعه کارآزمایی بالینی، ۳ مطالعه نیمه تجربی و ۳ مطالعه کیفی بودند. حجم نمونه مطالعات در بین ۱۲ تا ۳۴۵ شرکت‌کننده متغیر بود. نتایج مطالعات در مورد استرس بیماران همودیالیزی، رضایت‌مندی از خدمات در بیماران بستری در بخش مراقبت ویژه قلبی، اضطراب بیماران کاندید جراحی پیوند عروق کرونر، بیماران مورد خشونت جنسی یا عاطفی، مراقبت‌های بارداری در زنان باردار، کودکان دارای والدین در زندان و پرستاران تازه‌کار بودند. نتایج مطالعات به تفکیک در جدول (۱) ذکر شده است.

جدول ۱: خلاصه نتایج مطالعات

نویسنده و سال انتشار	عنوان	روش اجرا	نتیجه‌گیری
علی شاهی و همکاران ۲۰۱۶(۲۸)	تأثیر اجرای نظریه ارتباطات بین فردی پیلائو بر استرس بیماران تحت همودیالیز	کارآزمایی بالینی، ۶۶ بیمار همودیالیزی در بیمارستان طالقانی ارومیه، ابزار گرداوری شامل مشخصات دموگرافیک و پرسشنامه (DASS-21)، اجرای فردی نظریه پیلائو در گروه مداخله و دو هفته بعد از اتمام مجدداً آزمون گرفته شد.	استفاده صحیح از نظریه ارتباطات بین فردی پیلائو می‌تواند منجر به کاهش استرس بیماران همودیالیز شود

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

حسینی و همکاران ۲۰۱۷(۲۹)	تأثیر برقراری ارتباط با بیمار با استفاده از مدل پیلائو در رضایت‌مندی بیماران از کیفیت خدمات پرستاری در بخش مراقبت‌های ویژه قلبی	نیمه تجربی، ۶۸ بیمار در بخش CCU بیمارستان علی ابن ابی‌طالب رفسنجان با روش نمونه‌گیری آسان، ابزار گردآوری شامل مشخصات دموگرافیک و رضایت‌مندی از کیفیت خدمات پرستاری (PSNCQQ)، اجرای ۴ مرحله مدل پیلائو شامل آشنایی/ شناسایی مشکلات/ بهره‌برداری/ اختتام از زمان پذیرش تا ترخیص بیمار	می‌توان از مدل پیلائو جهت افزایش رضایت‌مندی بیماران در بخش مراقبت ویژه قلبی استفاده کرد
زارعی و همکاران ۲۰۱۴(۱۶)	تأثیر تئوری بین فردی پیلائو بر اضطراب بیماران کاندید جراحی پیوند عروق کرونر	مطالعه کارآزمایی بالینی، دو گروه کنترل و مداخله به‌طور تصادفی هر گروه شامل ۳۷ نفر، در گروه مداخله جلسات ارتباطی بر اساس ۴ مرحله پیلائو اجرا شد. اضطراب بیماران قبل، دو ماه و چهار ماه بعد از مداخله با پرسشنامه اضطراب Beck بررسی و آنالیز داده‌ها انجام‌شده است.	نتایج نشان‌دهنده تأثیر مثبت معنی‌دار ($p<0.001$) ارتباط بر اساس مدل پیلائو بر اضطراب بیماران کاندید جراحی پیوند عروق کرونر دارد.
Courey و همکاران ۲۰۰۸(۲۵)	تئوری هیلگارد پیلائو و مواجه گروه درمان با بازماندگان خشونت جنسی	مطالعه تحلیل محتوا، تجربه ۳۰ بیمار زن و ۳۰ مرد در کشور آمریکا با مصاحبه نیمه ساختارمند بررسی شد.	متخصصان مراقبت‌های بهداشتی در هنگام کار، باید موضع توجه و دلسوزی را با بازماندگان خشونت جنسی حفظ کنند و کسانی که در نقش مشاورند برای پی بردن به چگونگی تأثیر خشونت جنسی بر زندگی این افراد نیاز به جلب اعتماد آن‌ها دارند.
Drauker و همکاران ۲۰۱۲(۲۶)	خشونت عاطفی در جوانان و ابعاد خود در پیلائو	مطالعه در کشور آمریکا از نوع کیفی که به بررسی تجربه ۳۷ زن و ۱۷ مرد جوان ۲۱-۱۸ ساله از خشونت عاطفی پرداخته است، روش جمع‌آوری داده مصاحبه باز و آنالیز داده‌ها به‌صورت کلمه به کلمه و طبقه‌بندی و زیر طبقه‌ها بر اساس تعاریف و مفهوم خود انجام‌شده است.	افرادی که تجربه خشونت عاطفی داشتند نگرانی‌هایی مربوط به مفهوم خود داشتند که توصیه می‌شود روان پرستاران با استفاده از نقش مشاوره‌ای تئوری پیلائو سعی در کمک و اصلاح مفهوم خود در این بیماران داشته باشند.
Washington (27)2013	تأثیر به‌کارگیری نظریه بین فردی پیلائو بر رابطه preceptor و پرستاران تازه فارغ‌التحصیل	مطالعه در یکی از مراکز تروما آمریکا به روش نیمه تجربی و نمونه‌گیری هدفمند پیش و پس‌آزمون، به مدت ۶ ماه در دوره آماده‌سازی پرستاران تازه‌کار توسط Preceptor مراحل ارتباط پیلائو شامل آشنایی، شناسایی، بهره‌برداری و تصمیم اجرا شد و با پرسشنامه لیکرتی محقق ساخته داده‌ها جمع‌آوری و مقایسه شد.	نتایج نشان داد که پرستاران تازه فارغ‌التحصیل بعد از اجرای این دوره ۶ ماه از مرحله دوم (شناسایی) این فرآیند به بعد پیشرفت نداشته‌اند
Evans و همکاران ۲۰۱۷(۱۹)	حمایت زنان روستایی در زمان بارداری: ارتقای رفتارهای حین بارداری	مطالعه از نوع کارآزمایی بالینی در کشور آمریکا، ۳۴۵ زن باردار بالای ۱۸ سال و کمتر از ۲۴ هفته با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند، مداخله از طریق تماس تلفنی توسط ۶ پرستار آموزش‌های بارداری و دیگر حمایت‌های عاطفی و اجتماعی برحسب نیاز شرکت‌کننده بر اساس تئوری بین فردی پیلائو و نقش‌های پرستار به‌عنوان منبع اطلاعات، معلم و مشاور به صورت هفته‌ای یک‌بار و به مدت ۶ هفته انجام شد.	نتایج نشان‌دهنده امکان آموزش از راه دور برای ارائه مراقبت پرستاری از راه دور و مؤثر بر اساس جلب اعتماد و رابطه مؤثر و نقش‌های تعریف‌شده برای پرستار در تئوری پیلائو در زنان باردار که دسترسی به مراقبت و آموزش‌ها برای آن‌ها دشوار می‌باشد

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

Falk (۲۰۱۴) (۲۰)	بررسی کار پرستاران با کودکان دارای والدین زندانی	مطالعه اقدام پژوهی در کشور آمریکا، با روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۲ پرستار در نقش مربی که قبلاً در برنامه مربی‌گری شرکت کرده بودند و دارای تجربه مراقبت از کودکانی که والدین آن‌ها در زندان بودند داشتند انتخاب شدند. برنامه پرستار مربی بر اساس تئوری پیلائو بر روی کودکان دارای والدین زندانی اجرا شد. جمع‌آوری داده‌ها با روش مصاحبه حضوری و ضبط آن انجام‌شده است.	نتایج نشان‌دهنده مؤثر بودن اجرای برنامه پرستار-مربی بر اساس تئوری پیلائو می‌باشد و باعث کاهش رفتارهای پرخطر در کودکان دارای والدین دز زندان، کاهش ترک تحصیل و تطابق مؤثر با وضعیت موجود می‌باشد. می‌توان این برنامه را در گروه‌های آسیب‌پذیر دیگر نیز به کار گرفت
منظری و همکاران ۲۰۱۴(۳۰)	بررسی تأثیر اجرای برنامه ارتباط درمانی طراحی‌شده بر اساس نظریه هیلگارد پیلائو بر مشارکت بیماران سوختگی در برنامه‌های درمانی و مراقبتی	طالعه‌ای نیمه تجربی در بیمارستان امام رضا مشهد، حجم نمونه ۶۰ بیمار بستری در بخش سوختگی زنان. ابزار بررسی پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک بیماران و دو چک‌لیست مشاهده‌ای پژوهشگر ساخته برای بررسی وضعیت همکاری بیمار در فیزیوتراپی تعویض پانسمان‌ها بود. وضعیت همکاری بیماران در فیزیوتراپی و در تعویض پانسمان‌ها در هر دو گروه در سه مرحله سنجیده و مقایسه شد.	نتایج مطالعه اهمیت ارتباط پرستار با بیمار را بر روند مشارکت بیمار در برنامه‌های مراقبتی و درمانی و در نتیجه بر سیر بالینی بیمار آشکار ساخت.

بحث و نتیجه‌گیری

تئوری‌های پرستاری از جمله منابع مهم در راهنمایی پرستاران برای ارتقای حرفه پرستاری و کمک جهت ارائه مراقبت استاندارد می‌باشند. از دیدگاه تئوری پیلائو پرستار دارای نقش‌های مختلف شامل آموزش‌دهنده، مشاوره، مدافع حقوق بیمار، تسهیل‌کننده و منبع اطلاعات می‌باشد که برای انجام درست هر کدام از این نقش‌ها بر اساس شرایط، نیاز به ارتباط مناسب با بیمار دارد (۳۱). از جنبه‌های موردبررسی در مطالعات انجام‌شده تأثیر به‌کارگیری تئوری پیلائو بر استرس بیماران همودیالیزی می‌باشد. استرس از عوارض شایع در بیماران دچار بیماری‌های مزمن از جمله در بیماران همودیالیزی می‌باشد (۳۲). یکی از عوامل استرس‌زا برای این بیماران طولانی بودن روند درمانی و به دنبال آن کاهش اعتماد به کادر درمان و از جمله پرستاران می‌باشد. برقراری ارتباط مؤثر می‌تواند باعث اعتماد دوسویه پرستار- بیمار و کاهش استرس بیمار ناشی از عدم اطمینان به اقدامات درمانی ارائه‌شده از جانب پرستاران شود که نتیجه مطالعه‌ی علی شاهی و همکاران نشان می‌دهد به‌کارگیری تئوری پیلائو توسط پرستاران در ارتباط با بیماران همودیالیزی سبب کاهش استرس این گروه از بیماران می‌شود (۱۸). به نظر می‌رسد که با رعایت مراحل مختلف ارتباط در تئوری پیلائو شامل آشنایی، شناسایی، بهره‌برداری و انحلال پرستاران می‌توانند در کاهش استرس بیماران همودیالیزی نقش مثبتی ایفا کنند و از مشکلات این بیماران کاسته شود. شاید بتوان از این تئوری در دیگر گروه‌های بیماران مزمن که قادر به برقراری ارتباط می‌باشند استفاده شود ولی جهت اطمینان نیاز به انجام مطالعات دیگر در این زمینه می‌باشد.

رضایت‌مندی بیماران یکی از شاخص‌های رعایت حقوق بیمار در بیمارستان می‌باشد (۳۳). رضایت بیماران از مراکز درمانی تا حدود زیادی به رضایت آن‌ها از پرستاران بستگی دارد (۳۴) زیرا پرستاران بزرگ‌ترین گروه ارائه‌دهنده خدمات به بیماران هستند (۳۵). رضایت بیمار تنها از طریق به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته به دست نمی‌آید بلکه رفتار و عملکرد کارکنان نیز نقش بسزایی در ایجاد رضایت‌مندی بیماران دارد (۳۶). نتایج مطالعه حسینی و همکاران (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که به‌کارگیری تئوری ارتباط بین فردی پیلائو در ارتباط با بیمار شامل آشنا کردن بیمار با کادر درمانی بخش بستری و محیط و امکانات آن، صحبت کردن در مورد مشکل بیمار و احساسات وی، برنامه‌ریزی و اجرای اقدامات با هماهنگی بیمار و کمک به

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

حرکت بیمار به‌سوی استقلال باعث رضایت بیماران از کیفیت خدمات پرستاری می‌شود (۲۹). ازاین‌رو می‌توان گفت با آشنا کردن بیشتر پرستاران با تئوری پیلائو و فراهم کردن زمینه‌ی برای اجرای آن در محیط بالینی می‌توان گامی جهت افزایش رضایت از کیفیت خدمات پرستاری برداشت که در نهایت می‌تواند به بهبود رضایت از سیستم درمانی و کمک بیشتر به روند بهداشتی- درمانی بیماران را به دنبال داشته باشد.

یکی از موقعیت‌های چالش زا در سیستم بهداشتی- درمانی ارائه مراقبت توسط روان پرستاران به افرادی که مورد خشونت جنسی یا عاطفی قرارگرفته‌اند می‌باشد زیرا این افراد دچار آسیب‌های زیادی از قبیل افسردگی، اختلالات اضطرابی، اختلال استرس بعد از حادثه می‌شوند (۳۷). مطالعه Courey و همکاران (۲۵) و همچنین Drauker و همکاران (۲۶) نشان داد که بر اساس نقش مشاوره‌ای که برای پرستاران در تئوری پیلائو ذکر شده است و به‌کارگیری مراحل ارتباط بین فردی اعتماد این بیماران را جلب کنند و باعث بهبود تصور از خود در آن‌ها شوند؛ زیرا عدم برقراری ارتباط مناسب با این بیماران می‌تواند باعث احساس طردشدگی و عدم تمایل به پیگیری درمان می‌شود.

آشنا کردن و آماده‌سازی پرستاران تازه‌کار یکی از چالش‌های محیط بالینی می‌باشد که در این راه نقش پرستاران باتجربه تحت عنوان مربی-پرستار حائز اهمیت می‌باشد. برقراری ارتباط مناسب می‌توانند این فرآیند را تسهیل نمایند (۳۸) نتایج مطالعه Washington و همکاران (۲۷) نشان داد که به‌کارگیری تئوری پیلائو در آماده‌سازی پرستاران تازه‌کار تأثیر معناداری در پیشرفت این گروه ندارد و پرستاران از مرحله دوم ارتباط در تئوری پیلائو (شناسایی) پیشرفتی نداشته‌اند. با توجه به اندک بودن مطالعات در این زمینه نمی‌توان به‌طور قطعی تأثیر تئوری پیلائو در آماده‌سازی پرستاران تازه‌کار را رد کرد و به نظر می‌رسد برای بررسی بیشتر نیاز به مطالعات دیگر می‌باشد. یکی از نقش‌های پرستاران بر اساس تئوری پیلائو مشاوره و منبع اطلاعاتی برای مددجویان می‌باشد. گروه‌های با دسترسی کمتر به منابع اطلاعاتی و همچنین سطوح پایین اقتصادی بیشتر نیازمند اجرای این نقش از سوی پرستاران می‌باشند. نتایج مطالعه Evans و همکاران نشان داد (۱۹) که ایفای نقش مشاور و دادن اطلاعات لازم به مادران باردار روستایی بر اساس تئوری پیلائو باعث بازخوردهای مثبتی از طرف شرکت‌کنندگان داشته است. به‌کارگیری تئوری پیلائو در ارتباط پرستار و مادران باردار و اجرای نقش مشاور و منبع اطلاعاتی باعث ایجاد اعتماد، کاهش هزینه‌ها، دسترسی بیشتر به جواب سؤالات و دغدغه‌های دوران بارداری، عدم محدودیت به زمان و مکان خاص و دادن شانس بیشتر به زنان باردار کم‌بضاعت جهت داشتن فرزندان سالم می‌شود.

کودکانی که والدین آن‌ها سرپرستی‌شان را به‌طور کامل یا مناسب عهده‌دار نیستند از گروه‌های در معرض آسیب‌های مختلف به شمار می‌آیند. نتایج مطالعه Kathelen و همکاران (۲۰) نشان داد که به‌کارگیری پرستاران در نقش پرستار-مربی بر اساس نقش رهبر، مدافع و مشاور در کودکانی که والدین آن‌ها در زندان به سر می‌برند باعث کاهش رفتارهای پرخطر، کاهش ترک تحصیل و تطابق مؤثر با وضعیت موجود در آن‌ها می‌شود ازاین‌رو به نظر می‌رسد با توجه به آسیب‌پذیری بالا در کودکان بی‌سرپرست به نظر به‌کارگیری پرستاران می‌تواند نقش مؤثری داشته باشد. یکی از عوامل مهم در بهبود بیماری به‌ویژه بیماری‌هایی که دوره‌های درمانی و مراقبتی آن طولانی و مداوم می‌باشد همکاری و مشارکت فعال بیمار در فرآیند درمان و بازتوانی می‌باشد از جمله این نمونه می‌توان بیماران دچار سوختگی را ذکر نمود (۳۹). مطالعه‌ی منظری و همکاران (۳۰) نشان داد که به‌کارگیری تئوری پیلائو باعث مشارکت و همکاری بیماران دچار سوختگی در مراقبت‌های از جمله تعویض پانسمان و فیزیوتراپی اندام‌ها می‌شود. مشارکت بیمار باعث می‌شود که روند درمانی بیمار تسریع یابد و علاوه بر آن بیمار از لحاظ روحی و روانی احساس بهتری داشته باشد. به نظر می‌رسد کلید

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

اصلی در این زمینه برقراری ارتباط مناسب جهت جلب همکاری بیماران و فعال نمودن نقش آن‌ها در روند درمانی و بهبودی می‌باشد که در این راه استفاده از تئوری ارتباط بین فردی پیلائو مؤثر می‌باشد.

نتایج مطالعه مروری حاضر نشان می‌دهد که به‌کارگیری تئوری ارتباط بین فردی پیلائو در گروه‌های مختلف از بیماران هوشیار باعث پیامدهای مثبتی از قبیل اعتماد بیمار به پرستار و بیان مشکلات، کاهش استرس، افزایش رضایت‌مندی از خدمات ارائه‌شده می‌شود. ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود که اساتید و مربیان پرستاری در محیط‌های آموزش دانشگاهی و همچنین مسئولین پرستاری در محیط بالینی با آشنا نمودن بیشتر دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل با تئوری ارتباط بین فردی پیلائو و چگونگی به‌کارگیری آن سعی در فراهم کردن بسترهای لازم در به‌کارگیری این تئوری نمایند.

تشکر و قدردانی

مطالعه حاضر حاصل فعالیت پروژه تحقیقاتی کلاسی واحد تئوری‌های پرستاری مقطع دکتری پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان می‌باشد لذا از تمام افرادی که تیم پژوهش را در این فعالیت یاری نمودند کمال تشکر داریم.

References

1. Fakhr-Movahedi A, Salsali M, Negarandeh R, Rahnavard Z. Exploring contextual factors of the nurse-patient relationship: A qualitative study. Koomesh. 2011;13(1):23-34.
2. Mastrototaro A. the Art of Communication in Nursing and Health Care. Issues in Mental Health Nursing. 2015;36(7):566-70.
3. Wikström B-M, Svidén G. Exploring communication skills training in undergraduate nurse education by means of a curriculum. Nursing Reports. 2011;1(1):1-4
4. Curtis JR, Back AL, Ford DW, Downey L, Shannon SE, Doorenbos AZ, et al. Effect of communication skills training for residents and nurse practitioners on quality of communication with patients with serious illness: a randomized trial. Jama. 2013;310(21):2271-81.
5. Lee Y-Y, Lin JL. The effects of trust in physician on self-efficacy, adherence and diabetes outcomes. Social science & medicine. 2009;68(6):1060-8.
6. Tay LH, Ang E, Hegney D. Nurses' perceptions of the barriers in effective communication with inpatient cancer adults in Singapore. Journal of clinical nursing. 2012;21(17-18):2647-58.
7. Raina RS, Singh P, Chaturvedi A, Thakur H, Parihar D. Emerging ethical perspective in physician-patient relationship. Journal of Clinical and Diagnostic Research: 2014;8(11):1-4.
8. Wong CA, Cummings GG, Ducharme L. The relationship between nursing leadership and patient outcomes: a systematic review update. Journal of nursing management. 2013;21(5):709-24.
9. Brock D, Abu-Rish E, Chiu C-R, Hammer D, Wilson S, Vorvick L, et al. Interprofessional education in team communication: working together to improve patient safety. BMJ Quality & Safety. 2013;22(5):414-23.
10. Zarea K, Maghsoudi S, Dashtebozorgi B, Hghighizadeh MH, Javadi M. The impact of peplau's therapeutic communication model on anxiety and depression in patients candidate for coronary artery bypass. Clinical practice and epidemiology in mental health: 2014;10:159-165
11. Deane WH, Fain JA. Incorporating Peplau's Theory of Interpersonal Relations to Promote Holistic Communication Between Older Adults and Nursing Students. Journal of Holistic Nursing. 2016;34(1):35-41.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

12. Spence Laschinger HK, Gilbert S, Smith LM, Leslie K. Towards a comprehensive theory of nurse/patient empowerment: applying Kanter's empowerment theory to patient care. Journal of Nursing Management. 2010;18(1):4-13.
13. Wagner D, Bear M. Patient satisfaction with nursing care: a concept analysis within a nursing framework. Journal of advanced nursing. 2009;65(3):692-701.
14. Soliman HMM, Kassam AH, Ibrahim AA. Correlation between Patients' Satisfaction and Nurses' Caring Behaviors. J Biol Agric Healthc. 2015;5(2):30-41.
15. Peplau HE. Peplau's Theory of Interpersonal Relations. Nursing Science Quarterly. 1997;10(4):162-7.
16. Maghsoodi S, Zarea K, Haghighizadeh M-H, Dashtbozorgi B. The Effect of Using Peplau's Therapeutic Relationship Model on Anxiety of Coronary Artery Bypass Graft Surgery Candidates. Jundishapur Journal of Chronic Disease Care. 2014;3(3):1-6.
17. Reed PG. The force of nursing theory-guided practice. Nursing science quarterly. 2006;19(3):225-30.
18. Alishahi B. Effects of peplau's theory of interpersonal relations on stress of hemodialysis patients'. Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty. 2017;15(1):1-9.
19. Evans EC, Bullock LF. Supporting Rural Women During Pregnancy: Baby BEEP Nurses. MCN: The American Journal of Maternal/Child Nursing. 2017;42(1):50-5.
20. Falk KJ. Appreciative inquiry with nurses who work with children of incarcerated parents. Nursing science quarterly. 2014;27(4):315-23.
21. Khan KS, Kunz R, Kleijnen J, Antes G. Five steps to conducting a systematic review. Journal of the royal society of medicine. 2003;96(3):118-21.
22. Schulz KF, Altman DG, Moher D. CONSORT 2010 statement: updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. BMC medicine. 2010;8(1):18.27.
23. Knottnerus A, Tugwell P. STROBE—a checklist to Strengthen the Reporting of Observational Studies in Epidemiology; 200861(4): 300-311.
24. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. International journal for quality in health care. 2007;19(6):349-57.
25. Courey TJ, Martsolf DS, Draucker CB, Strickland KB. Hildegard Peplau's theory and the health care encounters of survivors of sexual violence. Journal of the American Psychiatric Nurses Association. 2008;14(2):136-43.
26. Draucker CB, Cook CB, Martsolf DS, Stephenson PS. Adolescent Dating Violence and Peplau's Dimensions of the Self. Journal of the American Psychiatric Nurses Association. 2012;18(3):175-88.
27. Washington GT. The theory of interpersonal relations applied to the preceptor–new graduate relationship. Journal for nurses in professional development. 2013;29(1):24-9.
28. Alishahi b, Maslakpak MH, Sheikh S, Moradi Y. Effects of peplau's theory of interpersonal relations on stress of hemodialysis patients. Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty. 2017;15(1):1-9 [Persian].
29. Hosieni F, Ravari A, Akbari A. The Effect of Communicating with Patients Using Peplau Model on Patients' Satisfaction with the Provided Nursing Cares at the Cardiac Intensive Care Unit. Iran Journal of Nursing. 2017;29(104):36-45.
30. Manzari Z, Meamarian R, Vanaki Z. Effectiveness of Therapeutic Communication program based on Hilgard Peplau theory on Burned Patient's participation in caring and curing plans. J Nurs Midwifery Ethics Culture Shahed Univ. 2014;1(1):35-46. [Persian].
31. Meleis AI. Theoretical nursing Development and progress. 5th edition. Lippincott Williams & Wilkins; 2011:268-273.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

32. Rahimi A, Ahamadi F, Gholiaf M. Effects of applying continuous care model (CCM) on stress, anxiety and depression in hemodialysis patients. Research in Medicine. 2006;30(4):361-9.
33. Priporas C-V, Laspa C, Kamenidou I. Patient satisfaction measurement for in-hospital services: a pilot study in Greece. Journal of Medical Marketing. 2008;8(4):325-40.
34. Negarandeh R, Bahabadi AH, Mamaghani JA. Impact of regular nursing rounds on patient satisfaction with nursing care. Asian nursing research. 2014;8(4): 282-5.
35. Shakerinia I. Physician-patient relationship and patient's satisfaction. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2009;2(3):9-16.
36. Özge Uzun PhD R. Evaluation of Satisfaction with Nursing Care of Patients Hospitalaized in Surgical Clinics of Different Hospitals. International Journal of Caring Sciences. 2015;8(1):19-24.
37. Elliott DM, Mok DS, Briere J. Adult sexual assault: Prevalence, symptomatology, and sex differences in the general population. Journal of traumatic stress. 2004;17(3):203-11.
38. Chesnutt BM, Everhart B. Meeting the Needs of Graduate Nurses in Critical Care Orientation Staged Orientation Program in Surgical Intensive Care. Critical Care Nurse. 2007;27(3):36-51.
39. Melvin M, Linda H, Kathryn M. Caring for Burn Patients at the United States Institute of Surgical Research: The Nurses' Multifaceted Roles Review Article. Nursing Clinics of North America. 2010;45(2):233-48.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]

Application of Peplau's theory of Interpersonal Relations in Nursing Practice: A systematic review study

Cheraghi Fatemeh[1], khatiban Mahnaz[2], Borzoi Reza3, Hosayni Parastoo[4], Vatandost Salam[5*]

1- Associate professor, Chronic Disease (Home Care) Research Center, Hamadan University of Medial Sciences, Hamadan, Iran.

2- Associate professor, Mother & Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

5- Assistance professor, Department of Medical–Surgical Nursing, Chronic Diseases (Home Care) Research Center, Faculty of Nursing and Midwifery, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.

4- Bachelor of nursing, tohid hospital, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

5- Ph.D student of nursing, Student Research Committee, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran**. (Corresponding Author)**, **Tel:** +98 9129342577, **Email:** vatandost1366@gmail.com

Received:1 June 2018 **Accepted:** 2 July 2018

Abstract

Background & Aim: Effective communication is one of the basic elements in nursing. Nursing theories are among the sources of guidance in this area. Peplau's theory is one of the nursing theories which emphasize the importance of the nurse - patient relationship. The objective of this study was to investigate the application of the Peplau's theory in clinical nursing practice.

Materials & Methods: The present study was a systematic review in which the keywords " Peplau, Interpersonal Theory, Peplau Nursing Theory" were searched in English in Web of Science, PubMed, and Scopus and in Persian in SID, Magi Ran and Iran Doc between January 2007 and August 2017. The initial comprehensive search resulted in 592 articles in all databases and after considering the inclusion criteria nine articles were finally chosen.

Results: The results showed the positive effect of the application of Peplau's theory of interpersonal relations in reducing the stress of hemodialysis patients, increasing the satisfaction of patients in the cardiac care unit, reducing the anxiety of patients undergoing coronary artery bypass graft surgery, gaining the trust of patients with sexual and emotional abuse, promoting the health of pregnant women, reducing the harms of children with a parent in jail and increase patients' cooperation in care.

Conclusion: considering of positive outcomes of the use of Peplau Nursing Theory in practice, it is suggested to consider the promotion of nurses' awareness of this theory and its training and application in nursing.

Keywords: Interpersonal Theory, Peplau's Nursing Theory, nurse-patient relationship, systematic review

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.29252/sjnmp.3.2.1]